

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 167. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 23-го липня 1941.

№ 167. Jersey City, N. J., Wednesday, July 23, 1941

VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свобода“: BERgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BERgen 4-1016. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

РУЗВЕЛТ ДОМАГАЄТЬСЯ ВІД КОНГРЕСУ ЗАДЕРЖАННЯ НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ І ПОКЛИКАНИХ ДО ВІЙСЬКА

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт у спеціальному посланні до Конгресу зажадав, щоб Конгрес ухвалив відповідний закон, який уможливив би йому далі держати у війську тих, що їх покликало до війська тому рік. Він рівнож зажадав, щоб Конгрес задержав далі надзвичайний стан у краї. Президент заявив, що він має важні підстави на те, щоб вірити, що Америка знаходиться в далеко більший небезпеці, як вона була тому рік. Якщо Конгрес не ухвалить відповідного закону, на основі якого президент матиме власть задержати американську армію в цілості, то ціла Америка, говорив президент, опиниться в дуже грізному положенні. Президент сказав, що Конгрес відповідатиме перед історією за долю не тільки Злучених Держав, але цілої західної півкулі, отже країв Полудневої Америки й Канади, якщо тепер не зуміє оборонити їх у хвили найбільшої загрози.

ГАРЯЧА ДИСКУСІЯ В СЕНАТІ.

ВАШИНГТОН. — Спеціальне послання президента Рузвелта до Конгресу, в якому він домагався законодавчої ухвали для задержання покликанних до війська, викликало бурхливу дискусію в сенаті. Внесені були три резолюції в цій справі. Сенатор Кендер пропонував резолюцію, яка покривала послання президента Рузвелта, сенатор Гвілер домагався, щоб продовження військової служби було встановлено по принципі добровільного зголошення, а сенатор Тефт пропонував обмежене продовження. Дебати над посланням президента Рузвелта продовжуються далі. Воно буде прийняте Конгресом цілком певно.

АМЕРИКА ПІДДЕРЖУЄ ВСЕЩО БОЛІВІЮ У ВИДАЛЕННІ НІМЕЦЬКОГО ДИПЛОМАТА.

ВАШИНГТОН. — Підсекретар стейту Сомнер Велес заявив, що уряд Злучених Держав Америки закликає Болівію в повній підтримці в справі видалення німецького дипломата за згодливий підготовку державного перевороту в Болівії. Він заявив, що вигнаний дипломат, Ернст Бендлер, не буде впусканий до Злучених Держав Америки. На думку Велеса, болівійський уряд, виганяючи підозрілого німецького представника, кермувався резолюціями, виснесеними на пан-американській конференції в Гавані.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ЛЕГІОН ЗА ПРОДОВЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ.

ЮДЖІН (Орегон). — Краєвий командант Американського Легіону вислав телеграму до Сенатського Комітету Військових Справ, в якій домагається, щоб Конгрес продовжив речення служби покликанних до війська на так довго, як довго триватиме надзвичайний стан.

АМЕРИКАНЦІ ОРГАНІЗУЮТЬ КАМПАНІЮ „В”

НЬЮ-ЙОРК. — Вільям В. Рокстон, голова Британсько-Американського Амбуляційного Корпусу, заявив, що він творить цілий ряд т. зв. „В” клубів, для ведення пропаганди в Америці в користь перемоги альянтів. Як відомо, буква „В”, що є першою буквою латинського слова „вікторія”, чи англійського „вікторі”, стала символом перемоги. Цю кампанію ширять англійці поміж поневоленими Німеччиною народами Європи. Буква „В” в шифрованій азбуці Морзе означає три точки й одну чертку (цебто три коротких, одну довгу). Відомо П'ята Симфонія Бетовена рівнож починається трома короткими, а одним довгим тоном. Тому члени згаданих американських клубів „В” носитимуть відповідні відзнаки: шпильки з буквою „В” і трома точками і одною черткою. Бендел Вилкі, що виступав на про-англійському мітингові в Нью-Йорку, вписався одним з перших членів тої організації.

НІМЕЦЬКІ І ІТАЛІЙСЬКІ СЛУЖБОВЦІ ВІДПОВІДАТИМУТЬ ПЕРЕД СУДОМ.

ВАШИНГТОН. — Уряд Злучених Держав Америки приготував судові довідання проти 45-ох членів німецьких і італійських консульських і торговельних станиць, які не виїхали разом з іншими службовцями згаданих установ на американському кораблі „Вест Пойнт” до Європи. ФБІ і департамент справедливості ведуть слідство. Можна здогадуватися, що дехто з оставших службовців остав в Америці законно, маючи подвійну державну приналежність, або американське громадянство, й як такі працювали в згаданих консулятах. Поміж іншими причинами, що змусили їх остати тут, може бути ще й те, що вони давно виїхали зі своїх країв, призначалися до Америки і не хочуть вертати під диктатуру.

СОМНЕР ВЕЛЕС КАЖЕ, ЩО НІМЦІ ПРИГОТОВЛЯЮТЬ НОВІ ІНВАЗІЇ

Підсекретар стейту Сомнер Велес заявив, що уряд Злучених Держав Америки має інформацію, що Німеччина по скінченні кампанії в Советському Союзі, буде доконувати нових агресій. Хоч він не сказав, де саме німці, після відомостей уряду, нападуть, проте журналісти догадуються, що буде це наїзд на Іберійський півострів (Еспанію й Португалію), на Північну або Західну Африку, або на Близький Схід.

Найправдоподібнішим видається напад на Близький Схід, бо німці здобувши Советський Союз, зможуть нападти на Іран і Ірак через Кавказ. У Вашингтоні кружляють поговори, що віце-прем'єр уряду у Віші, адмірал Дар'ян, потаємно дав згоду Гітлеру на вживання північно-африканської французької військової пристані Бізerti.

ХОЧУТЬ ПОГОДИТИ РОЗСВАРЕНІ ПАРТІЇ В КИТАЇ

Американські урядові чинники роблять зусилля, щоб допровадити до згоди між генералом Ченг Кай-шеком та китайськими комуністами, що як відомо, від давня ворогують між собою і тим розпорюють сили Китаю, що є у війні з Японією. Американці не хочуть, щоб поміч, вислана з Америки, йшла на домашні китайські міжусобиці. Ось тому уряд Злучених Держав Америки приписує велике значіння до виїзду Овена Латімора до Китаю.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ВИСИЛАЮТЬ ПРЕДСТАВНИКА ДО ІНДІЇ

Президент Рузвелт назначив Томаса М. Вилсона, теперішнього американського генерального консула в Калькуті комішонером Злучених Держав до Індії з рангою міністра. Т. М. Вилсон це бувший воєн, який має рівнож довгі літа служби в американській дипломатичній службі.

Бритійський уряд назначив Гірю Шенкар-Бейпей подібним представником у Вашингтоні, тому акція американського уряду стоїть у тісному зв'язку з тим назначенням. Нові дипломатичні назначення наступили правдоподібно на домагання Великої Британії, яка хоче у цей воєнний стан вдоволити членів імперії, в даному випадку Індію, певними дипломатичними концесіями.

НІМЦІ БОМБАРДУВАЛИ МОСКВУ

Німецькі літаки, в числі 200, як подають московські звідомення, пустились в напрямку Москви, щоб її бомбардувати. Але їм на зустріч вилетіли советські літаки і більшість німецьких літаків мусіла завертати. Проте частина літаків, що летіла на Москву і сингулярно свої бомбові ладунки, вбиваючи деякого і зчиняючи підпалі.

Водночас советські звідомення кажуть, що їх війська далі мужно видержують напір німців. Тільки на південнім відтинку троха відступають, але цей відступ такий малий, що не слід його брати під більшу увагу. Позатим советські війська знаменито відбивають німців і часто виконують протинаступи. Завзяті бої ведуться далі в околицях Смоленська, який, як кажуть советські звідомення, далі знаходиться в советських руках. Совети також кажуть, що на задах німецької армії далі діляють чисельні советські відділи і завдають німецькій армії великі втрати.

НІМЦІ КАЖУТЬ, ЩО ОКРУЖИЛИ СОВЕТСЬКУ АРМІЮ

Німецькі звідомення далі подають дуже радісні з їхнього боку новини з фронту та кажуть, що битва розвивається точно після плану і що советські війська всюди відступають. Німці далі кажуть, що в околиці Смоленська їм вдалось окружити величезну советську армію. Та армія знаходиться в розпучливому положенні і майже неможливо, щоб вона вирвалась з німецьких обіймів. Вони далі кажуть, що в подібний спосіб вони знищили дві советські армії в околицях між Бялистоком і Минськом. Згадуючи про успіхи своєї армії німці далі заховують мовчанку що до назви здобутих місцевостей, а подають лиш все загальніково.

ТЯЖКІ НАЛІТИ АНГЛІЙСЬКОЇ ПОВІТРЯНОЇ СИЛИ

Англійська повітряна сила далі робить тяжкі налети на територію самої Німеччини, або на окуповані краї німцями. Вони в величій числі бомбардували французькі порти на Атлантичським побережжі, а також бомбардували промислові центри самої Німеччини. Ці англійські налети тепер відбуваються не лиш вночі, але і в день.

НАЛЕТ НА НЕАПОЛЬ

Італійське звідомення говорить, що англійські літаки в більшій числі наїхали на місто Неаполь і скинули там свої бомби. При тім вони повалили кілька будинків і вбили 16 осіб, а кільканадцять ранили. Серед вбитих є п'ятеро членів італійської міліції, що обслуговує протилетунську оборону.

ТЯЖКА КАМПАНІЯ. — Німецькі воєнки направляють міст, знищений советськими військами. По наказу Сталіна советські війська нищать за собою всі комунікаційні засоби, а також всі харчеві склади, щоб у той спосіб утруднити німцям наступ.

КАМПАНІЯ ЗА МИР З БОКУ ДЕРЖАВ „ОСИ” ВЖЕ РОЗПОЧАЛАСЬ

АНКАРА. — В міжнародних дипломатичних колах говорять, що Німеччина зачне свою мирову „офензиву” вже тепер, а не шойно тоді, як підібе Совети. Фактично вона вже ту мирову офензиву зачала. Німецькі представники за границею починають говорити, покищо державним мужам неутральних країв, що Велика Британія, а з нею Америка, піддержуючи Совети, піддержують тим по цілім світі комунізм. Внаслідок цієї підмоги, кажуть німці, важко є для німецької армії „скоро” і ґрунтовно роздати джерело всесвітнього комунізму, це є Совети. Після тих „неофіційних” балачок, як заповідають знавці міжнародної політики, німці виступлять остверто з мировими пропозиціями на адресу англо-саксонського табору.

ХВАЛЯТЬ СТАЛІНА, ЯК „ЗНАМЕНИТОГО СТРАТЕГА”.

МОСКВА. — Представник советського уряду, Лозовський, заявив, що тепер советські громадяни спокійні за оборону краю, бо Сталін переняв головне командування збройними силами Советів. А Сталін, говорив Лозовський, є знаменитим стратегом і ще за минулої війни, підчас революції, визначився як добрий військовий командант і організатор армії.

У зв'язку з перебранням з боку Сталіна головної команди, пороблено знов деякі зміни в команднім складі. Сталін підібрав для себе нових чотирьох заступників комісара народної оборони, серед яких знов попало двоє з українськими назвищами — генерал Шаденко, якому здається припала задача наглядати над військовими політичними комісарами, а другий — генерал Федоренко, що є експертом війни повзями. Два інші мають московські назвища — ген. Хрулев і генерал від авіації, Жигарев.

ЯПОНЦІ ПІДДЕРЖУЮТЬ ВСІ СВОЇ МИРОВІ ПАКТИ.

ТОКІО. — Новий японський міністер заграничних справ, Тойодо, заявив представникам Німеччини й Італії, що нова японська політика буде незмінна і Японія далі буде всещю притримуватись своїх заграничних пактів, зокрема союзного пакту з Німеччиною і Італією. А ті пакти, далі пояснював Тойодо, мають за завдання удержання миру. Тойодо зазначив, що війна між Советами і Німеччиною була цілковитою несподіванкою для Японії. Японія, заявив він, думає задержати мир і в новій війні не вступати.

НАПРУЖЕННЯ В ІНДО-КИТАЮ

ТОКІО. — В японських політичних колах і в пресі замітні вістки, начебто французька влада в Індо-Китаю мала перейти в руки вільно-французів, командованих генералом де Гольом, що беться далі по британським боці. Японці говорять, що в тій цілі йдуть підготовки з боку китайців і британців, щоб вразі спротиву з боку французької влади Індо-Китаю, нападати на той край й силою його забрати. Китайський маршал Кай Шек вже в тій цілі збирає в суспільстві Індо-Китаю свої сили. Чи ці вістки призначені лише для пропаганди і для викликання відповідних настроїв в Японії, чи вони дійсно правдиві, покищо напевно не знати.

АМЕРИКАНЦІ „ЗАХОПИЛИ” БРИТІЙСЬКИЙ ЛЕТУНСЬКИЙ МАЙДАН.

ЛОНДОН. — Недалеко Лондону сталась така маленька подія, яка досить зажурила англійців. Гурт американських купців, під проводом бувшого американського генерала Гейса, що теж займається вже від довгих літ торгівлею, за тихим порозумінням військового англійського штабу почав підготовку, щоб „захопити” один летунський англійський майдан. Американці почали ґрунтовно підготовлялись, почали насилати туди шпигунів, різних членів „п'ятої коломи” і вкінці, як лиш прийшов реченець нападу, вони відразу напали на цей летунський майдан і його захопили. Команда майдану оборонялась тим, що той напад був зроблений занадто нагло. Та на це мериканці, а з ними велика частина англійської суспільності, відповіли, що німці також будуть виконувати подібні напади нагло і несподівано. Замітне те, що той летунський майдан знав про можливість такого нападу і добре проти цього озброївся.

ВЗЯЛИ СТАЛІНОВОГО СІНА В ПОЛОН.

БЕРЛІН. — Німецькі влади говорять, що минулої середи вони взяли в полон сина Сталіна від його першої жінки, Якова. Він мав рангу четаря. Його взяли в полон коло Львона, разом з іншими советськими моряками, що служили в панцерних відділах.

ФРАНЦУЗИ ВІДНОВЛЯЮТЬ ПЕРЕГОВОРІ З НІМЦЯМИ.

ВІШІ. — До Парижа виїхав міністер Піше, щоб там розглянутись в ситуації і есентуально в імені французького уряду в Віші розпочати наново переговори з німцями, щоб довести до сталого миру.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед
повною ціною, в котрій оголошувач хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

3 Канади належить полати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

"WE ARE ALL AMERICANS"

Ось такий є наголовок першої передової статті чи не найбільшого американського часопису „Ді Нью Йорк Таймс“ (з дня 19. липня).

Коли аж такий впливовий часопис мусить нагадувати американським громадянам, що треба пам'ятати, що „ми всі — американці“, то видно, що зайняття для цього являється дуже важною причиною. І вона дійсно є.

Іде про те, що теж і Америка готова скоро опинитись в такому положенні, що й перед американцями стануть „чорні дні“, себто ті невідомі, недовідомі й повсякденні, які є зв'язані з війною. А та війна вже так якби була — перед нами.

У такому положенні залежить дуже багато від того, чи є всередині держави консолідація, довіра до провідних, а між громадянами, чи є довіра одних до інших. У нашому випадку іде про те останнє. Іде про те, що розривання, яке здійснювало між самими громадянами, цілком певно відбилося дуже некорисно на зусиллях держави об'єднати і визискати усі сили для спільної найголовнішої цілі: оборони краю. Саме це й заставило „Нью Йорк Таймс“ звернути увагу на те, щоб не допускати до цього, щоб публічно, в пресі чи в промовах, накидувати на певні особи чи організації й легкомисно закидувати їм брак патріотизму, лояльності до Америки і т. п. Бо ось такі речі, пише часопис, якщо ще виходять з поважніших джерел, стають „національною загрозою“. Вони поділяють громадянство, себто спричиняють те, до чого змагаються вороги Америки.

Ось таке становище, загально беручи, мусить поводити кожна людина, що їй добро цього краю дійсно лежить на серці. Вагу такої перестороги розуміють і відчувають дуже добре теж і американці з українського роду. Бо й їм доводиться багато терпіти від калюмняторів, що то виступають під іменем „оборонців Америки“, а є на ділі державними шкідниками, бо не знають для яких цілей розпускають такі різні брехні про американсько-українські організації й поодиноких американсько-українських людей в Америці, якими ставлять у сумнів лояльність тих організацій і осіб супроти Америки. Очевидно, що коли іде про таку провокаторську шмату як „Ді Авр“, то урядові кола чейже можуть легко перевірити поширювані нею брехні. Але це не спинає цього, що жертвою такої провокації падають деякі провінційні американські газети і передають далі ось такі провокації. Ці провокації визискують у пресі симпатії комунізму. Тому зарадити — ми не є в силі. Тут мусить взяти цю справу у свої руки урядові чинники і розглянути, хто стоїть за такими провокаторами, що розбивають американське громадянство, що вишукують ворогів держави там, де їх певно нема. На нашу думку вороги держави є саме в тих колах, що ведуть таку провокаторську акцію. А тому, що голос часопису „Нью Йорк Таймс“ до таких провокаторів як з „Ді Авр“ не проговорить, то тут мусить заговорити хтось інший і сказати: Докажи правду, або понеси кару за провокаційну роботу.

МЕТАМОРФОЗИ АМЕРИКАНСЬКИХ КОМУНІСТІВ

Немає, здається, іншої другої групи, чи партії, щоб в такому короткому часі стільки разів змінювала свої погляди як група американських комуністів. Зміна їх орієнтації вказує не тільки на карколомні психічні скоки, так питомі тепер усім комуністам світа, але також на те, що політика американських комуністів устійовувалася завжди виключно політикою Москви. Як граля червона Москва, так танцювали американські комуністи.

Отже так є, що як тільки Гітлер пішов війною на ССР, європейська війна в опіні американських комуністів відразу перестала бути „імперіалістичною війною“, а стала боротьбою на життя й смерть між фашизмом і демократією. Ось тому комуністи та їх явні й приховні прихильники уживають тепер тих самих фраз, що й ті, що є проти комуністів, а за справжню демократію. Большевики намагаються тепер виявляти, що вони дорожать демократичною традицією та тими принципами, що ввійшли в основу Злучених Держав. Однак, здається, не буде багато таких патвних американців, щоб так скоро повірили тим комуністичним Лисам-Микитам.

Щоб усвідомити собі як слід большевицькі політичні ходи, пригадаймо ті часи, коли большевицька Москва пробувала розбивати демократії т. зв. „народними фронтами“. Американські комуністи без вагання прийняли цю сталінську лінію, яка однак мала на меті не інтереси американського робітництва, а виключно політичні цілі Москви. Бо „народний фронт“ мав на цілі об'єднати всі ліві угруповання по цілому світі для сповідної боротьби з фашизмом. В заграничній політиці „народний фронт“ обороняв союветську політику, що була зясована в т. зв. „колективній безпечі“, яку то лінійно форсували всіми силами тодішній комісар заграничних справ Літвінов. На цей період припадають також відоми криваві „чистки“ Сталіном комуністичної партії, червоної армії та цілого союветського адміністраційного апарату. Американські комуністи насліпо йшли за Сталіном і обвінчували Тугачевського, Рикова, Бухаріна, Раковського, Пятакова й інших большевицьких лідерів якщо не в отвертій зраді „соціалістичної вітчини“, то у фашизмі. Всякі умірквані голоси критики

кваліфіковано як „троцькістські“ й „фашистські“. Прийшла т. зв. мінхенська доба європейської політики, коли то з Європи майже вилізли усунюючи союветські впливи. Американські „пролетарі“ не переставали атакувати „мінхенських угодівців“ як Чеймберлена та Далайде.

Та впа як грим з ясного неба пакт Гітлера за Сталіном. Американські комуністи й тут ні на крок не відступили від політики Москви. Виправді „Дейлі Воркер“ (теж і „УІВІ-сти“) дали називав Гітлера ворогом працюючого народу (чого однак не робили московські „Правда“ та „Ізвестія“), то в загальному вони прийняли офіційну інтерпретацію англійсько-німецької війни з Москви. Ця війна стала отже війною „імперіалістичною“. Ці, що були проти Гітлера, були „розбівачами війни“. Вістря комуністичної ненависті були звернені не проти Гітлера, але проти Англії та Америки. Так було й цього ніхто не може заперечити.

А чи в часі московського нападу на Фінляндію становище американських комуністів не було крайньо смішним і гідним погорди? Та большевики навіть не червоніли, коли свідомо повторили московську офіційну брехню про те, як то „білогвардійська Фінляндія“ напала на миролюбну країну Сталіна. Коли Сталін все більш і більш уступав Гітлерові, американські комуністи всебічно виправдували цю лінію. Не минуло навіть ще три місяці, як „Правда“, офіційний орган комуністичної партії в ССР, а за нею й сателіти в Америці, гостро критикували Америку й Англію. Моаяла, пакт ССР та Англії. Уявляючи собі, що „лондонських і вашигтонських політиків“, які, як твердили „Правда“, хочуть хотіли вмішати ССР у війну з Німеччиною, з якою Сталін живе в якнайкращих відносинах. В слід за тим по американських фабриках почали вибухати масові страйки, в яких, як показалося, першу роль грали комуністи. Знову комітет Даса та ФБІ ствердили, що страйки в Америці кермує московська рука. Були навіть такі голоси, які припускали, що Сталін обіцяв Гітлерові спаралізувати американську промія Англії масовими страйками в американській военній промисловості.

Ось так воно йшло. Та напад Гітлера на Союветський Союз спричинив зараз новий великий скок американських комуністів. Очевидно — в противний бік, згідно з інтересами Москви, а не жкими іншими. Москва тут заважила, а не Америка чи Англія, коли американські комуністи знову за „об'єднаним народним фронтом“ проти „фашизму Гітлера“.

Американські комуністи підняли тепер вереск, що європейська війна, це війна демократії проти фашизму. Вони накликають до єдності американського народу проти фашизму. Президент Рузвельт, якого „Дейлі Воркер“ інакше не називав як „ФДР“, зробився нагло „Пан Президент“, а Чорчіль „оборонець західної цивілізації“, хоч ще першого травня на параді в Нью Йорку комуністи несли транспаренти з образливими написами на того самого „оборонця західної цивілізації“.

Цей останній зворот політики американських комуністів є далекий від того, щоб привернути комуністам довіру серед американського народу. Що цей зворот прийшов в дні німецького наїзду на ССР, вказує, що та їх політична зміна не є диктована в першу чергу інтересами Америки, але інтересами комуністичної Росії. Колиб було зайшло наприклад, таке, що Америка булаб пішла перша до війни проти Німеччини, а ССР був даліше „нейтральним“, американські комуністи, по приказу з Москви, булиб певно далі називали теж і таку війну „імперіалістичною“, а Рузвельта „диктатором“, таким як Гітлер чи Мусоліні, поки Москва не булаб наказала інакше поступати.

Що більше, колиб Сталін завтра заключив мир з Гітлером і виступив проти Англії, американські комуністи зробилиб черговий скок, стаючи за ним, щоб достосувати себе до нової „лінії“. Очевидно, якби так наказала Москва.

Ось така є політика комуністів не тільки в Америці, але по всіх інших краях. Всюди вони ведуть розкладову роботу, яка ведеється по приказу та на користь Москви, а не в інтересі цієї держави, в якій вони живуть.

В СЕНАТІ УХВАЛЕНО РЕКВІЗИЦІЙНИЙ ЗАКОН

ВАШИНГТОН. — Сенат ухвалив майже без опозиції й в скорому часі реквізичійний закон, на основі якого президент має право реквізувати приватні фабрики, машини, інструменти, і ін., які він уважатиме необхідними для розбудови та скріплення оборони краю.

З КАНАДИ

Три українці шкільними інспекторами в Альберті

Досі були в Альберті два шкільні інспектори українці, а то пп. Гр. Косташ (скорочене Косташук) і Ганночко. На днях іменував департамент освіти третього українця, а то п. Сидора Горещького, вчителя середньої школи в Едмонтоні, суперінтендентом шкільної дивізії Лемонт.

Шкільний суперінтендент є те саме, що шкільний інспектор і під деякими оглядами має ще більші права як інспектор, бо є головою дивізійної шкільної ради, яка в Альберті обсаджує тепер сільські школи вчителями, що давніше було привілеєм місцевої шкільної ради (зложеної з 3 тростісів).

Пан Горещький має університетський титул М.А. (штук, згідно філософії) і був від 1930. до 1935. р. послом до альбертської легіслатури. Є він спеціалістом від історії.

Крім Альберти мають канадські українці також двох шкільних інспекторів в Саскачевані, а то пп. Гавриляка та Воробця. Лиш в одній провінції Манітобі, де число українців є таке саме, а шкільні українськими школярами є найбільше, нема досі ані одного шкільного інспектора українця. Мабуть аж тепер, коли є аж шістьох українських послів у манітобській легіслатурі вдасться їм вистаритись від уряду теж і там іменування українця шкільним інспектором.

Булит про Гітлера і Сталіна

У Монреалі промавив по французьки в понеділок, 14. липня, Вільям Булит, перший амбасадор Злучених Держав до Союветської Росії. Перед самим вибухом теперішньої війни був Булит американським амбасадором в Парижі.

Свою промову виголосив Булит з нагоди надання йому почесного титулу доктора прав монреальським університетом МекГіла.

Промова Булита тим важна, що він не так як інші англосаксонці й американці, ставить Гітлера і Сталіна, нарівні. Сталіна пізнав він добре, бо був кілька літ американським амбасадором в Москві.

Промовляючи в Монреалі, Булит заявив, що населення Злучених Держав вибрало свій курс поступування в справі війни „добровільно“ і „готовіє наразитись на всі наслідки“, які це за собою потягне.

Ми рішились, говорив Булит, іти обібраною дорогою

без огляду на те, що станеться, бо знаємо, що перший раз в історії людства сталося, що середники для панування над цілою землею кулею сконцентровано в руках одної людини.

Гітлер доказав, говорив Булит, що він наміряє установити нацивське панування над цілою землею кулею. Він не задержиться. Тільки можна його задержати. Або він переможе нас, або ми його переможемо.

Я знаю, казав Булит, що днес у Свято Бастилії, 90 відсотків французів моляться до Бога за перемогу Великої Британії й звільнення Франції. У цій хвилині Німеччина й Росія борються за собою. Сталін не відмовлявся помагати Гітлерові, однак Гітлер, знаючи, що Сталін є безчесною людиною, такою самою як він сам, був тої гадки, що він не може мати більше довіри в обітницю Сталіна, як Сталін не міг би вірити в його обіцянки, і рішив сам стати бандинським начальником європейської держави і знищити Сталіна, як Ал Капон старався знищити всіх суперників генгстерів в Шікаго.

Ось тому ми повинні тишитись, казав Булит прикінці промови, що Сатана і Люципер поборюють один одного. Однак ми не повинні бути так сентиментально заціплені, щоб вірити, що Сатана допоможе колись завести „мир християнської свободи“.

Ті останні слова Булита повинні собі добре запам'ятати й всі англо-саксонці та не захоплюватись тепер Сталіном, як не захоплюються Гітлером. Бо Сталін таксамо змагає до панування над світом, як він бажав собі панування над Союветською Росією.

Вав найліпших і може найідейніших большевиків, навіть таких як Бухарін, бо вони стояли йому на перешкоді до повного запанування над Союветським Союзом, як Ал Капонови стояли на перешкоді іншим шікаговським генгстерам. Колиб Сталін переміг Гітлера, тоді візьметься він до тих, що йому попомогли знищити Гітлера і при помочі всебічної революції поусуває їх всіх з лиця землі. Під покришкою боротьби з нацизмом і фашизмом, виключаючи боротьбу з комунізмом, агенти Сталіна будуть старатись поширити комунізм, користаючи з прихильності, яку будуть тепер мати серед західних демократій. Ось тому західні демократії мусять добре вважати, з ким мають до діла, щоб Сталін не зробив з ними того, що Гітлер намагається зробити з Сталіном.

АНДРІЙ ЧАПОВСЬКИЙ.
ПЕРЕД ЗРИВОМ
Історична повість.
(9)

Польське військо підійшло до Цецору й тут заняло колишні окопи Яна Замойського. Окопи треба було прочистити й понаправляти. Та польська шляхта не радо брала в руки заступу, й ремствувала на гетьмана, що заставив їх до такої роботи, доброї хіба тільки для хлопів. Кожний вислав за себе тільки челяднина. Та й челяді не хотілося важко працювати, замість лежати в холодку.

Була гаряча літня днина. Ні одної хмаринки на небі, усюди зяяла мертва тиша, навіть птіця замовкла. Навіть брешня комах не було чути, начеб уся природа понала від снікоту в дрімоту. Повітря було важке. Здавалося, начеб хтось понативав людям і коням оливи в бочки.

Нараз усе змінилося. Годі було навіть зміркувати, з ко-

найбільш відважних, що не вірили в ніякі забобони, завмірало серце. Враз почалася злива. Мабуть і перед потоком світа, що його заповів Господь через свого вибранця праотця Ноя, більшої не було. Здавалося, що небо з землею зв'язалося водним мотузком, густо один біля одного. Розпалена й потріскана від довгої спеки земля, не могла відразу стільки води випити. Вода закаламутилася і розсерджена, запінена плыла у нижні місця. Люди, коні та воли стояли по коліна в воді, не сміючи рушитися з місця. Людям здавалося, що прийшов уже кінець світа, остання година... Коні дрипали зівсивши голови. На шасті тільки, не все не тривало довго. Повняв від моря вітер та підняв чорні хмари, даля. Знову показалося сонце, та пекуче мов грань. На чорних відлітаючих хмарах заграла всіма колірами веселка. Вода відпливала кудись, забираючи з собою все, що могла зі собою забрати. Увесь світ віддихнув чистим, громами відсвіженим повітрям.

Та що тільки одна буря перейшла, стала наступати дру-

га. Вислані стежі вертали з недобрими вістями. До Цецори зближався Скіндер паша Бег-рербег Босни з великим військом турецьким, а Девлей Гірей і солтак Галга з татарами. Йшов теж сам Кантимір, головний отаман усіх ординських сил. Та й волюх, що тепер дрипали за свою шкуру, старались туркам придобрити, й робили стежам всякі пакости. До того не забули ще польським військам грабунків і реквізичій.

Тимчасово гетьманові вороги, що він їх мав особливо між ротмістрами ріжних частин, пояснюють військові, що ця велика буря, що недавно стігала шкоди наробіла, і розбила гетьманський бунчук, — це поганий знак для цієї війни, воно рожить кінець польському війську. А від тієї ворожби не тільки на звичайних вояках, але й на старшині стала шкура дрижати.

І Грацін, що не мав уже куди висмикнутися й втечи, став усює силою своєю вимовности підмакнути старшин, щоб чим скорше вдрили на ворога, бо він тепер знеможений довгими походами й спекою, не мати-

ме часу відпочити й набратися сил. Й знову депутатії до гетьмана з жаданням, щоб зараз виводив військо в поле до відкритого бою. Гетьман мусів і на те згодитися, тільки жадав, щоб вперед привели окопи до ладу, щоб на всякий випадок було де після бою сховатися.

Як звичайно бій почався гарцяма. Гаряча молодь не видержала, щоб не виізати з окопи та не визвати ворога на герць. На гарцях з татарами їм шастило. Татари не видержали й стали відступати. За добровольцями стали виступати цілі полки. Татари обіхали великим колом і цілою силою вдарили на лісовників під булавою Рогоцького. Татари була велика сила й лісовники не видержали. І був би може прийшов їм кінець, колиб молодий Денгоф не був зібрав наборзі кілька частин копійників та вдарив на татар з боку. Побачивши таку підмогу, Роговський зібрав своїх „затрачених“ і вдарив на татар з такою силою, що вони стали відступати. Діста-

лось їм тоді! Не щадили нікого. Мов косарі траву, клали татар покосами, кого й тільки шаблем чи списом могли загинути.

Різня покінчилася щойно ввечері, коли з окопів почулася сурма, що звивала вертатись до окопи. Переможці вертались невдоволені, що ніч перешкодила їм покінчити з ворогом.

Ця перемога підбадьорила всіх. Побачили, що не такий то ворог, щоб його хоробро лицарство не могло поконати. Вояки переходили біля старшинських наметів і говорили:

— Не держіть нас панове в окопах мов чурів. Ми прийдіть сюди битися, а не привидляться, як ворог із нас глумиться... Або розлустіть нас домів, коли війна вам уже навкучилась.

Гетьман здержувався з рішенням кроком, поки не прослідить сил ворога. Запевненням Граціні він уже давно не вірив. А від цього, яка є сила в ворога залежало, чи вести заціпну чи оборонну боротьбу й відпорною рукою завертати до Дністра, та дати спокій війні з нерівними силами.

Та тепер, серед такого настрою війська, треба було негайно рішатися. Гетьман бачив теж, що незабаром не стане ні харчу, ні паші...

Гетьман видав боевий розпорядок:

— З окопів вийдуть дві лави таборових возів. Вози будуть обставлені зпереду й по боках гарматою та важкими рушницями. Між возами й гарматою остане вільне місце для піхотинців, що на команду виступлять, а в потреби за вози скриються. Обі лави возів мають йти в такій віддалі так довго, доки все військо з табору не вийде.

(Дальше буде).

35 відсотків світової продукції сталі, випродуковано в 1939 р. в Злучених Державах.

ВПИСУЙТЕ СВОІХ ДІТЕЙ В ЧЛЕНІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ І В ТАКИЙ СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧИТЬ ІХ БУДУЧИНУ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“

УРАЛ — ОСТАННЯ ПРОМИСЛОВА ТВЕРДИНА СОВЕТІВ

Багато річей, що діялись цілими роками в Советському Союзі набирають свого значіння щойно тепер, коли шаліє німецько-більшевицька війна. До них треба зачислити плянове розміщення тяжкої промисловості в заплілі СС-СР.

Заява советського амбасадора в Лондоні, Івана Майського, що Совети мають великі військові фабрики на Уралі, є не тільки пропагандною сенсацією, але рівнож кидає світло на події, що мали місце на Україні в рр. 1926 і 1933.

Як відомо, перший т. зв. „націоналістичний ухил“ серед провідних членів КПСР, а саме Шумського, Волубуєва та Хвильового мав не тільки політично-культурні причини, але передовсім економічні. Шумський та Волубуєв протестували проти центрального московського уряду проти того, що всесоюзний бюджет мав якнайменші цифри на розбудову промислу в Україні. Бо всі всесоюзні видатки йшли на розбудову советської тяжкої промисловості на Уралі, в Свердловську, Магнітогорську, й прочих центрах. Очевидно, совети вже тоді числилися з можливою війною на західному фронті та евентуальною втратою України. Тому не хотіли розбудовувати фабрики тяжкої промисловості на Україні, а воліли мати їх в глибині своєї власної території. Українські комуністи, які мали на думці впершу чергу добро України та українського народу, уважали, що це не „пролетарська політика“ обдирати Україну з податків, а за це не вкладати нічого в її промислову розбудову.

Шумського Волубуєва та Хвильового „злікували“ небото, обвинувачували їх в націоналізмі та зраді „советської батьківщини“. Хвильовий і Волубуєв визнали свої „помилки“, а Шумського застали десь в Сибір за „ухил“. По ньому і Волубуєву пропав слід. Були неперевірені слухи, що підчас масової чистки в

1934. р. на Україні (коли розстріляно синів Антона Крушельницького, Івана й Тараса, як рівнож ген. Юрка Коцюбинського, сина відомого письменника) обох їх розстріляно. Хвильовий знову був підняв голову проти московського большевицького централізму в культурі, та в 1933 р. кинувши клич, щоб українська культура звернулася лицем до заходу, скінчив самогубством.

В 1933 р. проти того централізму Москви виступив комісар народної освіти УССР Микола Скрипник. Він був співтворцем першої конституції ССР та близьким співробітником Леніна, опирався на „конституційні права“ України. Отже, він, подібно як перша трійка „ухилистів“ в 1926 р., протестував проти централізації советської тяжкої промисловості на Уралі. Він твердив, що розбудова промислу на Україні повинна бути пропорційно розложена до тягару податків, якими обтяжено УССР. Це саме було й з цукровою промисловістю. Очевидно, советський уряд все подивився з думкою, що й під тим зглядом треба Москві унизалекнитися від України, щоб на випадок її відірвання мати свою власну виробу цукру.

Скрипника осуджено як „сепаратиста“ й „ухилиста“; подібно як Хвильовий, він кінчить самогубством.

Мабуть за той час, советський уряд справді зумів розбудувати широко тяжку промисловість на Уралі, й це тому з такою певністю твердить Майський, що здобуття німцями України, ленинградського й московського промислових осередків, не позбавить червону армію військового постачання.

Та щойно дальший розвиток подій покаже, чи справді Урал зо своєю промисловістю зуміє доставити Советам потрібної амуніції, літаків і танків.

Поклонники Советів Висувають Голови

На вічу в „Мейпл Ліф Гадденс“ певне число людей, що називають себе канадійцями, ухвалили постанову з заявою „найглибшого подиву для героїського опору Червоної Армії нацистичному нападowi“. Постанову цю переслало каблетом до Москви. На цій самій вічу зібрано \$2,330 на советську пропаганду в Канаді.

Люди ці, так скорі до висловлювання подиву для Червоної Армії, ніколи не сходи-

ли, щоб висловити подив для героїського опору під час довгого періоду, коли червоні були союзниками нацистів. На ніднім із своїх віч не переводили вони збірки для британських жертв нацистичної брутальності ні не виголошували промов для підтримки канадійської військової позиції. Вони зацікавлені не Британією й не Канадою, а Росією.

Голова віча, А. А. МекЛіод, був перед війною головою Лі-

ги Мира й Демократії, ліги, що вже сама її назва була брехнею. Бо була це ліга для війни й комунізму, фінансована, як це доказав розшук комісії Дайса, Советами. Цілими роками намагалася вона викликати війну, ніби проти нацизму, але, коли виявилось, що війна заприязнила большевиків з нацистами, Ліга замаскувалася; п. МекЛіод комуністом себе не називає, але його часопис заборонив недавно канадійський уряд за те, як сказав Дост. Піер Касгрєн, що робив комуністичну роботу. Було це вчасі, коли комуністи були відомі вороги Канади й робили все, що могли, щоб спутати її військові зусилля.

Коли нацисти вдарили на Росію й втягнули большевиків в війну, ми остерігали наших читачів, що будуть нові спроби виблоти комуністів в Канаді й Москві й що нема такої безличності, від якої вони чи їхні поклоники відмовились. Отже спроба така вже зачалася, а тому, що певні канадійці, редактори й інші, виявляють нахил знову дати за себе зробити дураків, ми пригадуємо нашим читачам, що комуністи в Канаді вірність свою винні Советам; що між їхніми провідниками є платні зрадники й доказані брехуни; що вони намагались, через кладення колод на шлях канадійського військового зусилля, спричинити знищення Британії, і що, колиб Гітлер не вдарив був на їх пана, вони те саме робили б і сьогодні. Існує певний норвег, що став приточною ганьбою якого прізвище, Квіслінг, смердить у нідрах чесної людини. Канадійські слуги Советів, чи вони називають себе комуністами чи ні, належать до того самого типу й того самого смороду.

Цікаве є те, що між промовцями на згаданім вічу був Джан Керрі, монреальський адвокат, б. голова Канадійської Ліги Цивільних Вольностей, організації, що, як адалася, мала дещо того самого паху, що й небіжка Ліга Мира й Демократії. Цікаво також є знайти в постанові затвердженій п. Керрієм і його приятелями, характеристичні приклади комуністичних способів фальшування й ошукування. Постанова ця називає Росію „найновішим союзником Британії проти Гітлера“, хоч Британія з Советами союзу не заключила. Вона вимагає звільнення придержаних протифашистів, при чім треба розуміти комуністів. Штучки ці є на те, щоб затуманювати чесних канадійців, завдяки чому й зібрано тих \$2,330. — (Подав „Укр. Робітник“ за часописом „Торонто Телеграм“).

Також і в сіямців слово „га“ має чотири змісти. Часом воно буде „мукати“, часом „чума“, а часом „пять“. Це залежить від того, як воно вимовлено та де поставлене. Також і китайці вміють вимовляти одне слово всіляко, як і сіямці, навіть в десятих напрямках. Зміст слова відмінюється після того, яким тоном вимовлено те слово.

Або ось, наприклад, маленька розмова двох сіямців. Один питає другого: — Хай хай хай хай на хай? Це з сіямська буде: „Хіба ніхто не продає в місті речей?“ На це другий сіямець відповідає: — Ха най хай фа-хай хай! По найшому це ось що: „Чому ні, але крамар нині хорий“. В українській мові тут усе інакше, а в сіямців тільки ішість неоднакових слів — „хай“, „кай“, „на“, „най“, „ха“, „фа“. Але ці слова так розстановлені, що після змісту мають кожне окреме значіння тай вимовляються вони кожне інакше. І через те звляється ріжниця щодо змісту.

Отже, завдяки розстановленню їх китайці та сіямці можуть висловити своєю мовою, що забажають, хоч і розмовляють самими коренями.

Такі мови посідають тепер більше як п'ятсот мільонів людей.

ЯК І КОЛИ НАРОДИ НАВЧИЛИСЬ РОЗМОВЛЯТИ КОЖНИЙ СВОЮ МОВОЮ?

Народи, що розмовляють тільки коренями.

Але є на світі дикуни, що розмовляють тільки самими коренями. Себо в їхніх мовах нема ані додатків, ані наростків спочатку та з кінця слів, а самі тільки корені. От вони й ставлять корінь попри корінь, без жадних перероблень та додаткових кінців. А так розмовляють не тільки дики народи, але й освічені, приміром, китайці. Ціла китайська мова зложена з самих коренів, і ті корені ніколи не відмінюються. Китайська мова дуже дивна. Там кожне слово то окремих корінь ніколи не підлягає виміні. Приміром „фю“ з китайська буде батько, „мю“ — мати. „Батько“, „батьку“, „батьком“, „батьківський“ усе буде „фю“. „Мати“, „матері“, „материн“ — усе „мю“. „Фю“ та „мю“ це корені, і вони ніколи не відмінюються. Батьки з китайська буде „фю-мю“. Татів та мамин — „фю-мю“. Або ось китайське слово „та“. Це слово має багато значень. З китайська „славний“ буде „та“, „велич“ теж „та“, „зіблизувати“ — також „та“. Є такі китайські слова, що мають в собі тузін ріжнородних прикмет, які щаста одна на одну цілковито неподібні.

Як же в таких випадках годен китаець розуміти китайця, коли про різні слова згук один, а зміст відмінний? Китайці справляються ось як: вони кожне таке слово розуміють інакше, після того, на котрім місці воно поставлене в розмові, — тут залежить від того, перед котрим словом воно стоїть, і які слова його попереджають.

Подібно цьому розмовляють і сіямці та ананамі, і інші племена подібні до китайців, що живуть в Індокитаю.

Приміром в ананамів є слово „ба“. Один подорожний розповідає, як один ананамець вимовив те слово разом аж 4 рази, тільки неоднаковими наголосами, відмінним голосом та всілякими ростианнями. „Ба-ба-ба-ба“, а власне „Ба-а-ба-ба-ба-ба-а-а-а“. А це буде ось що: „Жінка надавала полічників трьом цісарським улюбленникам“.

Також і в сіямців слово „га“ має чотири змісти. Часом воно буде „мукати“, часом „чума“, а часом „пять“. Це залежить від того, як воно вимовлено та де поставлене. Також і китайці вміють вимовляти одне слово всіляко, як і сіямці, навіть в десятих напрямках. Зміст слова відмінюється після того, яким тоном вимовлено те слово.

Або ось, наприклад, маленька розмова двох сіямців. Один питає другого:

— Хай хай хай хай на хай? Це з сіямська буде: „Хіба ніхто не продає в місті речей?“

На це другий сіямець відповідає:

— Ха най хай фа-хай хай! По найшому це ось що: „Чому ні, але крамар нині хорий“.

В українській мові тут усе інакше, а в сіямців тільки ішість неоднакових слів — „хай“, „кай“, „на“, „най“, „ха“, „фа“. Але ці слова так розстановлені, що після змісту мають кожне окреме значіння тай вимовляються вони кожне інакше. І через те звляється ріжниця щодо змісту.

Отже, завдяки розстановленню їх китайці та сіямці можуть висловити своєю мовою, що забажають, хоч і розмовляють самими коренями.

Такі мови посідають тепер більше як п'ятсот мільонів людей.

КОЖНИЙ СВИДОМІЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Народи, котрі в своїх мовах додають до коренів наростки, але ніколи не відмінюють коренів.

Але є народи, що не розмовляють самими коренями. Вони роблять це так: корені собі корені, — вони завжди позістаються невідмінні, як і в китайській мові, але до них усе приставляють якінебудь наростки, через що слова цілковито відмінюють свій зміст. Таку, наприклад, мову мають турки. З турецька ливна буде „аркан“, а ливни — арканляр“, на ливні — буде „арканла“, присилити на ливну — „арканла; краща ливна „арканлик“. Отже, приставляючи до слова „аркан“, себо до кореня, всілякі частки („ляр“, „лик“, „ла“, „ли“), турчин може висловити, що йому треба. В такий мові, як турецька, головна вага в тих частках, котрі приставляються до кореня.

Або ось ще приклад. З турецька „зошит“ буде „тефтер“; мій зошит — „тефтерім“; мої зошити — „тефтерлерім“; в моїм зошиті — „тефтерімде“. Отже і тут уся вага в наростках. Таких наростків є сила і кожний перероблює зміст слова у власнім напрямку. А слова завжди щільно зливаються з тими наростками. В розмові турчин насамперед звертає увагу на слово, на корінь, а потім уже на наросток: ті наростки служать наче якимись тлумачами тих слів, до котрих їх приставлено.

Щож таке ті наростки? Коли і вони були окремими словами, — у кожного наростку був і є свій власний корінь. Але зчасом люди забули, що ті наростки теж слова, тай почали вважати їх звичайними кінцями слів, наче підпомагачами до кращого витлумачення других слів.

Багато людських мов після своєї будови подібні до турецької мови. Такими мовами розмовляють багато народів, приміром: турки, угорці, якути, киргизи, фини, тощо.

Народи, котрі зливають до купи кілька слів у одно.

Але в декотрих народів буває інакше. Вони розмовляють, зливаючи по кілька слів у одно, і зливають так щільно, що їх тяжко доглянути по тім сполученню. Приміром, індіани; племна делаверів звуть срібло „білий камінь“. По їхньому білий буде „опік“, а камінь — „ассуун“; отже срібло по делаварському буде „опоссуун“; (а не „опік-ассуун“). Тут з двох слів стало одно, тільки купецьке; індіанин від слова „опік“ відкинув цілий склад — „ік“.

Або ось в Північній Америці племя алгонквінів. По їхньому „подай мені човен“ буде „надхолінім“. Ми вимовляємо цю думку трома словами, а алгонквіни — одним. Здається, що в них це наче одно слово. Але в дійсності тут теж три слова, тільки посплітані поміж собою: перше слово „натен“ — дай, друге „амохоль“ — човен, третє — „нін“ — нам. Усі вони цілковито окремні слова; отже відразу годі навіть пізнати, що „надхолінім“ склалось з тих трьох слів, (натен, амохоль, нін). З цих трьох слів дещо викинуто. Часом індіани сполучують силу слів у одно слово. Приміром індіанин з племені іроковців каже одним словом:

„Вінтавігеріналіскавлунгтанавлетісесті“.

В однім слові сорок і одна буква!

Зміст цього слова ось який: „Вони прийдуть до цього часу до кінця зі своїм виразом прихильності відносно тебе й мене“.

В українській мові цю думку мусимо висловити аж п'ятнадцятьма словами, а індіани іро-

ПАПА РИМСЬКИЙ, як подали недавно вістки з Риму, знаходиться в небезпечнім „нервовім вичерпанні“, внаслідок тих страхів, що їх розпугала війна.

ДВА МІЛІОНИ НА ПРОПАГАНДУ

Домініальний Відділ Національної Военної Обслуги в Оттаві розглядає плян, що вимагає призначення 2-х мільонів доларів на розголос у ЗДПА воєнних зусиль Канади. Герберт Леш, диктатор урядового Бюро Публічної Інформації передав в цій справі міністрові Торсонові обширне меморандум.

Згідно з переданим пляном, у кожнім стейті ЗДПА мали бути засновані відноги Бюро Публічної Інформації. Головна їх канцелярія булаб у Вашингтоні, яка знову співпрацювалаб з осередньою в Оттаві, дбаючи про те, щоб так радіо, як і преса були заосмотровані інформаціями про Канаду. Канцелярії ці малиб бути обсажені американцями, що мають або можуть навязати широкі звязки в журналістичнім світі. Будуть запрошені до співпраці також і канадійські журналісти. Переведення такого пляну в життя малоб коштувати Канаду два до півтретя мільона доларів.

DEFENSE BOND QUIZ

Q. Can I pledge a Defense Bond as collateral for a bank loan?

A. No. Bonds are registered and not transferable. They are payable only to the persons named on the bond.

Q. If I require special information or advice in regard to a Defense Bond, where can it be obtained?

A. By writing to the Treasurer of the United States, Washington, D. C.

NOTE—To buy Defense Bonds and Stamps, go to the nearest postoffice or bank, or write to the Treasurer of the United States, Washington, D. C., for an order form.

НЕ БУДУТЬ КАРАТИ ВІЙСЬКОВИХ ЗА ТЕЛЕГРАМУ ДО ГВІЛЕРА

ФОРТ МІД (Мд). — Військова команда випустила на волю понад двадцять військових, арештованих за це, що вислали телеграму до сенатора Гвілера, в якій домагались, щоб він боровся в Конгресі проти продовження військових служб. Слідство виявило, що згадані воїки не знали, що військові приписи забороняють політичну акцію в армії.

СУДЯТЬ ДУХОБОРІВ

Суд у Принс Алберт, у Саскечевані, засудив сімох духоборських юнаків на гривну по \$100 кожного й по два місяці в'язниці з тяжкою працею за те, що не зголосились до праці, що їм мали відробити заміну за військовий вишкіл. Колиб не хотіли платити гривни, то будуть сидіти по два місяці додатково.

За таке саме засуджено на гривну по \$150 і по два місяці арешту сімох духоборів із округи Ленгем, що напівніч від Саскатуну, а в Йорктоні відбувся суд за таке саме над 38 духоборами.

НЕ ЗРОЗУМІЄ ДОБРЕ ТЕПЕРІШНІХ ПОДІЙ

В УКРАЇНІ

Я В СВІТІ ТОЙ, ХТО НЕ ПРОЧИТАЄ КНИЖКИ

МИКОЛА ГОЛУБЕЦЬ

1914: РІК ГРОЗИ І НАДІЇ

Автор показує, як український народ активно й збройно вступив на арену світових подій.

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ

"СВОБОДА"

81-83 GRAND STREET,

P. O. BOX 346,

JERSEY CITY, N. J.

ПОВІСТЬ БОРИСА ШВЕДА ПОЛІЩУКИ

малює життя українців найменше відомої частини України, ПОЛІССЯ,

країни болот і озер.

Автор змалював небувале життя Полісся правдиво, бо він самий — поліщук.

ЦІНА ЗА ДВА ТОМИ \$1.

Замовлення:

"СВОБОДА"

81-83 GRAND STREET,

P. O. BOX 346,

JERSEY CITY, N. J.

РУЇНИ ЛУЦЬКА. — Ця знімка представляє руїни міста Луцька, на Волині, після 10.0, як по ній перекотилася німецька й советська воєнна машина.

16 ГОДИН НА МОРІ. — Ця 19-літня дівчина, Еліно́р Балладно, перебула 16 годин на розбуханім морі в малім гумовім човні. Її відбили хвилі з осаді в Сідар Біч, Н. Дж., на широке море. По 16 годинах великого страху її знайшли рибалки і врятували.

ЗАПОРОЖЖА

Написав А. Чайковський.

(7)

Тоді вибраний кошовий кланявся товариству на всі сторони, дякував за вибір і відтепер був найвищим урядником запорожської республіки. Але на тому ще не було кінця церемонії. Слідвало ще помазання. Кошовий виступав наперед, а який старший січовий дід мазав йому голову грязюкою промовляючи:

— Не величайся тою честю і памятай, що завтра можуть тебе скинути і знову станеш простим козаком товаришем.

Мимоволі насувається тут на думку одне порівняння. Коли царів та королів, як вступали на престол, помазували пахучими елями, бо тож були „помазанники з божої ласки“, то на Запорозжжя помазували свого найбільшого достойника, що мав у руках право життя і смерті, боло- том. Цеж незатерта риса запорожського демократизму.

Кошовий був найвищим достойником, найвищим суддею, котрий вирішував справи в останній інстанції. Він мав право карати смертю, затверджував вибір курінної старшини, розділяв землю і риболовні плавні між куріні. Наставляв старшину по паланках, підписував усі грамоти, які виходили з січової канцелярії з додатком „з усім кошом“. Кошовий був, кажучи по теперішньому, президентом запорожської республіки. Був першим виконавцем рішень ради.

Його познакою влади була булава. Як виступав на раді, або при якій іншій врочистості, то над ним несли бунчук бунчужні товариші. Другою особобою по кошовим був Генеральний суддя, котрого теж що року рада вибирала. Він вирішав справи в третій інстанції. На час неприявності

Шафар був генеральним скарбником, по нашому сказати би міністром фінансів.

Тих старшин вибирала велика рада. На тій раді вибирали також полковників. Одні з них не мали постійного призначення, інші були командантами полків у поході. Куріні не були боевою, лише адміністративною одиницею. Боевими одиницями були полки, котрі називалися або від своїх полковників, або від городів України.

Велика рада, або велике коло було найвищою законодавчою установою. Воно вирішало не лиш про вибір генеральної старшини, воно мало право скинути вибраних з їхніх урядів, потягти їх за пороблені промахи до відповідальності і покарати смертю. Велика рада могла збиратися крім звичайно що року і кожного часу на надзвичайній зборі. Рада вирішала про війну і мир і вирішала справи біжучі, які їй старшина до вирішення предлжала. Їй підчитував генеральний писар наслідні до канцелярії грамоти, і при кожній справі ставив кошовий підпис.

Довбуш. Під його рукою були січові літаври, себто казанки з міді на ніжках, закріплені зверху голою шкурою як на тарабанах і булавках. На тих казанках він тарабанив скликаючи запорожців на раду. До нього належала теж контролі на паланках, збирав з паланок хліб для січового товариства, і підводи для війська. Він теж наглядав над виконанням присудів на засуджених.

Кантарлей. Був у ранзі полковника, був комісарем базарним на Січі, наглядав вагу і міру, відбирав мито від перевозів і десятину від крамарів на січовому базарі — торговель. Товмач. Його звивали до перекладів з людьми, які приходили на Січ і не знали української мови. Він мусів знати що року рада вибирала. Він вирішав справи в третій інстанції. На час неприявності

Складай булаву, собачий сину, не варта ти її носити. Як за тим була більшість, чи що до самого кошового, чи й до інших генеральних старшин, тоді мусили зложити свій уряд. Звичайно приступали до нових виборів, а уступившу старшину таки за-

ДЖЕКІ СОКС — Джекелін Кокрен, Перша американська летунка, яка вільних хвилях грає гольф, а поза тим перевозить з Америки до Англії готові бомбовики.

раз судили і засуд виконували.

Подібно, як збори великої ради, відбувалися збори курінів. На тих зборах вибирали курінну старшину: отамана, суддю, писаря і кухаря. Вибір мусів бути затверджений кошовим отаманом.

VII. Скарб Запорозької Січі

Запорозька Січ мусіла мати свій скарб, своє господарство, доходи, з котрих треба було оплатити адміністрацію і військ з усім тим, чого військ було потреба, зброю, стрільну, одягу для війська, флягу, провіанті.

На ці доходи складалися: 1. воєнна добыча, 2. добыча рибна і звіринна, 3. десятина від хуторів в натурі, 4. оплата за перевози через річку і мита, 5. податок від млинів і від продажі мук на Січі, 6. податок від родинних козаків на паланках, 7. підмога, давніше від польського, а відтак від московського уряду в хлібі, грошах і воєнному приладдю за службу козацьку, 8. торговель від базарних купців на Січі.

Податок від хуторів, млинів і родинних збирали по паланках окремі до того встановлені отамани. Комори цюві і перевозові стояли на річках в Переволочі, Кодаку, Каменці, Микитині над Дніпром, в Гарді на р. Бузі, Самарі і полевих річках. Тут поробили також і мито від тих товарів, що їх перевозили через запорожські землі купці з посто- ронніх країн.

Московський уряд виплачував що року підмогу запо-

розькому війську, відколи Москва стала вислугуватися запорозьким військом у своїх походах на здобуття чорноморського берегу. Короткозорість Запорозжжів не давала Запорозжжам передбачити, що коли Москва запанує над берегами Чорного моря, то мусить і запорожські землі під себе забрати. Тою воєнною підмогою Запорозжжі самі собі засиливали петлю на шию, і чим більше тих підмог брали, а старалися взяти як найбільше, тим сильніше ту петлю на своїй шії зашморгували. А брали від Москви таке, що могли самі у себе добути. З Москви привозили на Запорозжжя жито, яке можна було на Україні сіяти, а якого не сіяли, горілку і т. ін., коли пізніше Україна стала житницею для Московщини, то в давнину було навідворот.

Доходи Запорозжжів з риболовлі були великі. Риби було у річках, ставках і озірцях доволі. Рибу або консервували, вялили, сушили, або солили, або такі продавали по стороннім купцям свіжо. Рибою живилося по найбільшій часті січове товариство і поселенці на паланках. Так само було багато різного звіра на Україні. Диких коней, кіз, буйволів, оленів, ведмедів було подостатком. Їх ловили Запорозжжі для шкури.

В українських річках були тоді ще й боброві гнізда. Цю шкуру продавали Запорозжжі для посто- ронніх країн, а самі вдовольнялися овечим смушком. Для того, що не всі рибні та звірячі місця були однаково видатні, то кошовий розділяв поміж куріні що року ті території чергово. Не однакові були ті райони і для того, що деякі були більше небезпечні від татарських набігів. Полковники прогноївської паланки мали обовязок охороняти рибалок від татарської напа- сти і з того здавати кошовому звіти. Кожна паланка була о- бязана платити до січового скарбу десятину з своїх до- ходів з господарства. З того йшла частина на вдержання паланчинної адміністрації, а решта йшла на Січ. Збірку десятини провірявав кантарлей. Ця десятина належалася січовому товариству за надання землі поселенцям, на що кіш виставляв грамоту з січової канцелярії. В такій грамоті був теж дозвіл на будову хуторів, зимівників, на закладання пасік, будови млинів і на уживання байраків, де за- водили садовину шляхотної деревини. Байраками звалися невеличкі парцелі лісові, в яких садовина дуже гарно в- лавалася.

Із тих усіх заходів Запорозжжя найбільша частина йшла на військ, котрого треба було дуже багато. І не диво, бо цеж була воєнна республіка, котрої завданням і ціллю було воювати з ворогами хре- ста. Із тих доходів треба було удержувати адміністрацію, школу і церкву. Багато видатків йшло на кошти депутатів до столиці Московщини. Туди

СОНЯ ТЕНІ, відома лижівка і фільмова зірка, старается здобути повне американське громадянство. Вона має свою резиденцію в стейті Масачусетс. Але тому, що постійно перебуває в Галівуд, Кал., мусить правдоподібно пода- тись про громадянство в стейті Каліфорнія.

їздили що року великі валки і то не з порожніми руками. Треба було завозити подарунки, хабарі і хабарчики між московських ненастних достойників і оплачуватися на кожному кроці.

(Дальше буде).

Д-Р С. ЧЕРНОВ

Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
Аналіз крові для подружого свідчення.
Гемороїди й желязні лікується без операції.
223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14.
Gramercy 7-7897.
Офісний години: 10—8; неділя 11—2.
Жінка-доктор до обслуги.
X & флюороскоп.—Екзамінація \$2.00.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues.
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урадові години: рано від 10 до 12. Ввечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

КАЗКИ

ВІЛЬГЕЛЬМА ГАУФФА

На цих казках виховувалися від віків цілі німецькі покоління. Їх перекладали з німецької мови відомі українські перекладачі: М. Харченко, Ф. Супрун, Д. Корзун і інші.
ЗБІРКА ПЕРША
містить:
1) Каліф-чорногуз
2) Як вирятувати Фатиму
3) Карлик-Ніс
4) Корабель-принц
5) Фальшивий принц
6) Оповідання про обрубану руку
128 сторін, 86 рисунків.
Ціна 50 центів.
ЗБІРКА ДРУГА
містить:
1) Пригоди Сайда
2) Малий Мук
3) Альманзор
4) Злот
5) Червте серце
128 сторін, 82 малюнки.
Ціна 50 центів.
Замовляйте:
“СВОБОДА”
P. O. Box 346
Jersey City, N. J.

ПІДПИРАЙТЕ СВОІХ
БИЗНЕСМЕНІВ.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛАДЕЛЬФІЮ І ОКОЛИЦЮ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І ВНОЧІ

ЦІЛИЙ ПОХОРОН з ценою прегар- ною металесою труною, двома автом. краваном, балсамуванням, вик- ванним Похоронного Дому і т. д. \$295.00

Всє, чого треба, з вишком одні на й налєжитостє за церков- нєм вїдправу в мїнїтар.
S. KANAI KAIN
433 State St., Perth Amboy, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646

МИРОН ЛИТВИН І СИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Обслуга шира і чесна
Main Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.,
N. E. W. A. R. K., N. J.
Phone: Essex 3-5347
Branch office (Phila):
969 SOUTH BROAD STREET,
TRENTON, N. J.
Phone: Trenton 8588

ІВАН БУНЬКО

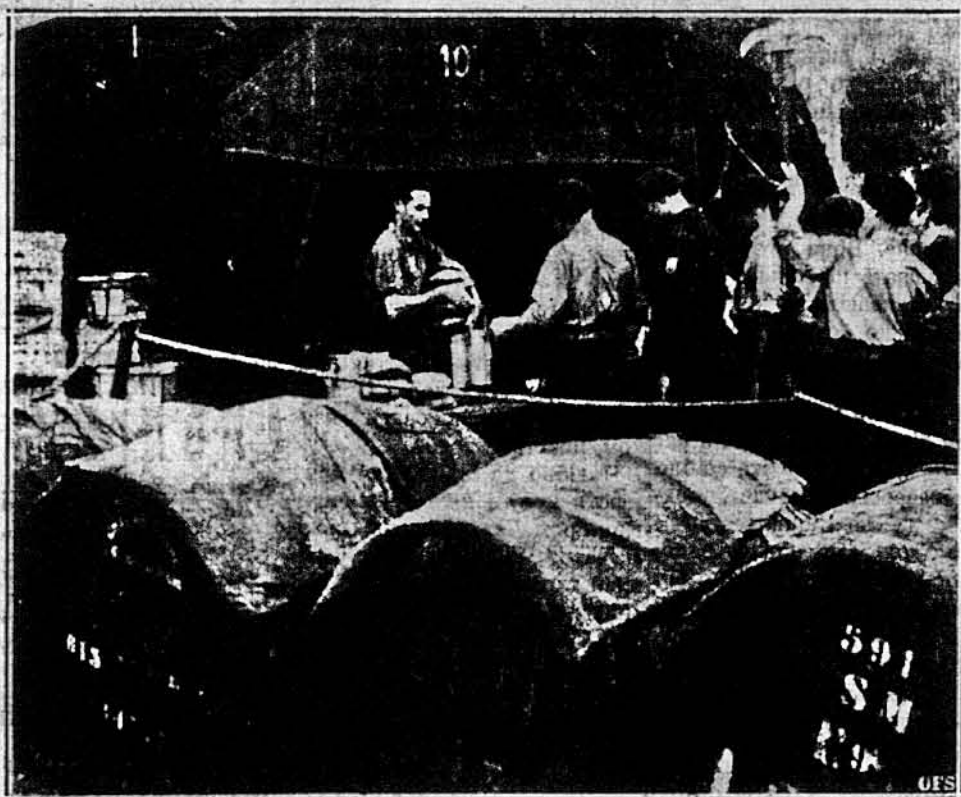
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребам по ціні так низькій як \$150
Обслуга найкраща.
JOHN BUNCO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals at low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ
в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel. Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Melrose 5-6577

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРА- ІНСЬКОГО НАРОДНОГО СО- ЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРА- ІНСЬКО- АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРГАНІЗА- ЦІЄЮ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС “СВОБОДА”

ВИНО ДЛЯ МОЛОДІ. Французькі молоді робітники з робітничих відділів ді- стають свою пайку вина. Тепер у Франції нема стільки вина, що колись.

ТАРЗАН, ч. 362. Початок гніву.

ATOP THE CAGE, TARZAN COULD NOT LONG DEFY THE FRANTIC SAVAGES.

AGAIN SHE CALLED TO THE WHITE GIANT, OFFERING HIM AID IF HE WOULD FIND TOMMY FOR HER.

TARZAN SAW THAT IF SHE STAYED TO HELP HIM, SHE WAS DOOMED. HE MUST DRIVE HER AWAY.

WITH EXAGGERATED SCORN HE GROWLED: "TARZAN DOES NOT NEED YOUR HELP!"

Сидячи на верху клітки Тар- зєля не могла довгий час нех- тувати погрози дикунів, що внизу вимахували ножами.

Проте вона далі настоювала, щоб Тарзан обіцяв їй те, що вона його просила, це є, по- могти знайти їй Тома.

Тарзан тепер бачив, що ко- ли вона захоче йому допомогти визволитись з неволі, сама знайдеться в руках дикунів.

Щоб занобігти цьому, Тар- зан з удаванням великим гні- вом відповів: „Тарзан не по- гребує від тебе помочи“.